

Latweefchu Uwises.

Nr. augstas Gewefchanas = Kummiffiones siiau un nowehleschanu.

Nr. 23. Zettortdeenâ qtâ Zuhni 1832.

No wahzu awisehm.

Wahzu Uwises stahweja preeksch kahda laika, ka muhs wißschehligs Keisers saweem saldateem par labbu pee paschas Pehterburgas jaunu ahrs-pilssehtu leek usbuhweht, kas Pawlowff taps nosaukta. Schê dsihwohs tee fashautee no winna Gwardes-saldateem, kas feewas un behrnus turr, un kam pascheem nau nedf semmes, fur tee, no deenesta atlaisti, warretu apmestees, nedf raddu, kas tohs warretu peenent. Tahs mahjas schinni jaunâ ahrs-pilssehtâ tâ usbuhwehs, ka katrâ divi saldati ar saweem peederrigeem warrehs dsihwoht, un ka ikweens arri faru saknu-dahrju turrehs, kas teem tif turwu pee tahdas leelas pilssehtas pateefi leels labbums buhs.

W — r.

Laika paredsefchana,
pee fauli, mehnesi, wehju un gaisfu.

Schi laika paredsefchana no præhtigeem laiku uslubteem no gaddu gaddeem irr wehrâ listâ un apleezinata.

Laika nomamischana.

Mehnes wißwairak il septinas deenas laiku pahrgrohfa. Wißwairak tas noteek ifzettorkfni gadda, ka pawaffaras, waffaras, ruddens un seemas eefahkumâ. Us tahm tschetrahm deenahm tif labbi preeksch ka pehz jaunas un pilnas mehnes jarauga, fo tas laiks tanni brihdi darra. Kad mehnesi par schahm tschetrahm deenahm affi raggi irr, tad tee rahda, ka gaisâ ne kahdi flapji twaifi; no ta warr drohschi libds 4tu deenu preeksch pilnu mehnesi, arri gan zaur wissu mehneschu labbu laiku zerreht. Bet lectus taisni buhs, kad tee raggi struppi un aptumschoti is-

leekahs. Up to laiku, kad mums ta ihfahka deena, laikam stipri wehji rahdisees. Pascha mehnes zettorkfna pahrwehrtischanas deenâ, retti laiks pahrgrohsees, tas woi preeksch woi pehz schâ laika noteek.

Mehs redsam ka lectus wairak deenâ ne ka nakti lihst, un wairak waffarâs ne ka rihtâs.

Pehrtoni, kas waffarâ bes wehju zellahs ne lehti aufstumu un krussu dsemde, bet jo wairak pprehrenus; bet tee kas ar wehju zellahs krussu libds wadda, kurras leelums ar leelaku wehju rohdahs.

Labs laiks kas nakti rohdahs, un waffarâ mahkuli, tâ sakkoht ne ilgi paleek; un wehsch kas nakti zellahs ne pastahw tif ilgi ka tas, kas no rihta zellahs.

Pehz flapju ruddeni un weeglu seemu laikam faufa un aufsta pawaffara gaidama, fur augschana ne schkirrahs.

Bet kad ruddens faus un seema aufsta, tad pawaffara flapja; pehz flapju waffaru, skaidrs ruddens sagaidams.

Kad putni kas muhs ruddens laikâ atstahj, to agri darra, tad aufsta seema buhs, tas mums rahda, ka seemela semnes aufstums agri rohdahs.

Kad agri pehrkons dsirdams, pirms kohki isplautuschi, tad weht falnas gaidamas.

Laika noredsefchana jaunâ mehnesi.

1) Kad mehnes, zettortâ deenâ pehz jaunu mehnesi gaisch, raggi affi, un winnu widdus dsilfch: tad libds pilnu mehnesi, jeb arri wissu mehneschu, gaisch laiks sagaidams.

2) Bet kad mehnes widdus, jeb eefschigais lihkums, zettortâ deenâ ne dsilfch un ar tumfchahm strihpahm; jeb

3) Kad abbi mehnes raggi ne weenadi, weens gals garraks un affaks, ohtrs struppaks un plat-taks; jeb

4) Kad abbi raggu galli struppi un ar mahkulischeem apsegti: tad tas rahda, kà gaisà flapji twaiki, kas woi leetu, jeb wehju dohd. Tad arri fausas deenas, ne preeksch zettortu deenu pilnas mehnes fagaidamas.

5) Kad zettortà deenà, pehz jaunàs mehnes, mehnes ais mahkuleem ne mas redsams: tad flapji twaiki gaisà, un kad ta tà kà zaur miglu redsama, tad leetus taisni buhs. Kad pee ta wehl pufsdeenas wehjsch, tad ilgati leetus lihs, gan arri par wissu mehneschu.

6) Kad raggu galli farkani israhdahs: tad stiprs wehjsch zelsees.

7) Kad ap mehnesi rinkis ar daschadahm pehrwehm redsams, kas gan rahdahs gan pasuhd: tad laikam leetus un wehjsch fagaidams. Bet kad tas rinkis sinuks, gaischi dseltens un pastahwigs: tad sinnams leetus laiks ne buhs.

Tas kas pilnà mehnesi fagaidams.

1) Kad pee pilnas mehnes eefahkuma, mehnes balts, gaisch un skaidrs redsama, tad lihds jaunai jeb arri lihds nahkofchai pilnai mehnesi, faus laiks paleek.

2) Balgans dseltens rinkis ap winnu arri fausu laiku rahda.

3) Kad tam rinki, ar warrawihksnes pehrwehm, kas mainojahs: leetu un wehtru rahda.

4) Kad pilna mehnes kà ar miglas stribpehm apwilka, woi isleekahs ta filla woi falla: tad flapji twaiki gaisà un ahtri leetus gaidams.

5) Kad winnas widdus farkans: tad gaidi leetu woi wehju; seemà aufstumu.

6) Kad klahu pee mehnes gaischums rahdahs, ka mehnes atspihd redsama, tà ka mehnes diw-kahrtigi woi trihs-kahrtigi rahdahs, pawissam prett pufsdeenas puffi: tad flapfch laiks fagaidams.

7) Kad winna zettortà deenà ne mas redsama tad tas us leetu rahda. Za arri, kad ne ihstena laikà, woi kad tik eeksch mahkuleem rahdahs.

8) Wiswairak jauma un pilna mehnes weh-rà leekama, pawissam kas ar schahm tanni ih-fakà deenà noteek; prohti, kà ap scho laiku rah-

dahs: tà zaur wissu peerendeli gabda woi faus, jeb flapfch laiks fagaidams. —

Starp pirmu un pehdigu mehnes zettorkfni, ne dauds starpibas rahdisees. Tatschu pee pirmu zettorkfni us to ja-rauga:

1) Kad mehnes sweschadàs pehrwehs rahdahs, tad leetus un wehjsch gaidams.

2) Gaischa mehnes, jeb kurrà peerendelè tee plekki jeb feija skaidri redsami, gaischu laiku parahda.

3) Bet kad mehnes tumscha, miglaina; jeb

4) Kad winnai tumsch rinkis ar zaurumeem; woi

5) rinkis no warrawihksnes pehrwehm, tad leetus un wehjsch gaidams.

No ta, kas pee faules wehrà leekams, kad ta us leetu rahda.

1) Kad faule rihtòs farkana uslezz, woi kad preeksch woi pehz faules lehkschanas, padebbeschi farkani rahdahs: tad wehjsch buhs.

2) Tà arri kad pee faules lehkschanas pehrwainas stribpes rahdahs, leetus gaidams.

3) Kad faules starri tahtaki kà scha gaisà is-plaschahs, woi kad tee struppi rahdahs: leetus gaidams.

4) Kad rihtòs preeksch faules lehkschanas faules starri redsami; fo mehhs fakkam faule agri uslezz, leetus gaidams.

5) Kad faule rihtòs woi waffaròs, kà ar silganu rinki apwilka, un schi ar saweem starreem bahla spihd. leetus gaidams.

6) Kad pee faules lehkschanas eeksch tahs tumschi plekki redsami, woi kad tanni laikà ap winnas tumschi mahkuli redsami un wehjsch no pufsdeenas puhfch, leetus buhs.

7) Kad wissa faule no flapjeem twaikeem apwilka, sibri farkana kà leela lohde rahdahs, leetus gaidams.

8) Kad faule bahla spihd un tà fakfoht warren karsti speesch, tad waffarà arri pehrfons ne tahtu.

9) Kad faule pee uslehkschanas un noeeschanas masaka ka scha rahdahs, leetus buhs.

10) Leetus gaidams, kad faule ne gaischi un padebbeschòs no-eet, pawissam kad prettim pah-

ri arri no rihta pusses debbeschi familkufchees. Kam meschi un kalni preekscha stahw, tas daudsreis krahpyjahs, jo faules noeeschana ais teem ne redsama.

Saules parahdischana, kad schi us labbu laiku rahda.

1) Kad faule, skaidri un bes kahdeem padeb-bescheem us-eet: tad wissu deenu labs faus gais gaidams.

2) Kad faule bes padeb-bescheem waffaròs no-eet, jeb kad schi padeb-beschu appakscha skaidrà debbesi no-eet; tas irr, kad ta debbesmalla ap-paksch mahkuleem skaidra redsama, — tad jau-ka deena gaidama, wisswairak kad pretti pah' skaidrs debbes.

3) Kad pehz faules no-eeschanas farkani deb-beschi, tad faus laiks un wehisch gaidams.

4) Kad waffaròs leetus nolijis un pee faules no-eeschanas farkani debbeschi isdalkahs, tad gaischa nakts un jauka deena gaidami.

5) Ta arri fausa deena drohschi zerrejama, kad faulei lezzoht, no rihta pusses tee mahkuk isdalkahs un pasubd, un tà kà no faules aprihti tohp, kà ka ne nomanna fur tee paleef.

6) Kad warrawihksne pee faules lehkschanas waffara pussè redsama, tad labs laiks buhs.

7) Kad ap pufsdeenas pascha debbes augstumà isdalkahs mast debbeschi, balti kà jehrini redsami, tee us labbu laiku rahda.

Nomannischana no putneem.

Tas wehra leekams, kad meschasohses, dsehrwes un zitti putni, ruddeni preeksch laika us zellu dohdahs, tad nikna seema buhs. Prohti, ka schee jau us preekschu aufstumu nomanna.

Noredsefchana no wehja.

1) Mafs pufsdeenas wehjinsch, kad tas ne grohsahs, skaidru laiku taifa; bet kad tas ar wehtru zellahs un beidsahs, tad taifni leetus buhs. Allasch pee pufsdeenas wehju, kad zellahs un beidsahs zittahds laiks teef. Pufsdeenas wehji allasch siltumu un slapjumu lihds wadda. Seemà tee sneegu un waffarà leetu ar leeleem pilleeneem dohd.

2) Tadeht pufsdeenas wehji stipraki, ka schee no siltakahm semmehm zellahs. Kad seema ar pufsdeenas wehju fahkabs, un grohsahs wehisch us seemeles puffi, tad laikam zeeta seema; bet kad seema ar seemela wehju fahkabs un us pufsdeenas wehju grohsahs, tad lehna, mihksa seema gaidama.

3) Seemela wehji weenumehr dohd aufstumu; bet arri skaidru gaisu, par to, ka schee no seemeem zellahs, fur wairak aufstums un masak flapji twaiki rohdahs. Kad ar seemela wehju leetus un sneegs rahdahs, tad stipraki wehisch puhtihs un ilgaki tas laiks plohsifees kà ar ziteem wehseem.

4) Rihta-wehji dohd faufumu, un waffarà tee ne warren aufsti, pawissam kad schee us pufsdeenas puffi greeschahs. Bet seemà tee wehji lohti aschi un laikam farmu dohd. Netti ar rihta-wehju leetus lihst, tadeht ka juhra, no ka tee leelaki twaiki zellahs, us waffara puffi gult. Rihta-wehisch irr tas skaidrakais un unums wef-feligakais.

5) Waffaras-wehisch irr tas slapjakais, un wisswairak leetu un sneegu dohd, par to, kad juhras slapjus twaikus aufstums ne pahrnemm. No waffara pusses tahs leelakas aufas un weh-tras zellahs. Stipri wehji allasch ar leetu woi ar sneegu beidsahs.

Gaisa parahdischana.

1) Labs laiks gaidams: kad kalnu galli skaidri rahdahs; kad gais pee faules lehkschanas skaidrs un spohsch rahdahs; kad duhmi no skursteneem taifni us augschu zellahs; kad migla rihta kriht, kas par slapjahm weetahm kà duhmi steepjahs. Kad arr no rihta pusses kahdi debbeschi zellahs, bet kad tee tik us waffara puffi teef dsihiti; kad rassa waffaròs un rihtòs stipri mannama, un kad rihtòs migla no faules tohp no-kalteta.

2) Bet leetus saganams: kad kalnu galli kuhp no miglas; kad migla isplehschahs un pehdigi zellahs; kad waffarà faule speesch; kad duhmi no skursteneem us semmi laischahs; kad gais apmahzees, rihtòs woi waffaròs sibbeni redsami, pawissam kad us pufsdeenas puffi siphfua; kad

bes leetu warrawihksne redsana ar apmahktu deb-
 befi. Tã arri kad warrawihksne us rihta-puffi
 diwfabrtigi rahdaks, pawissam wakkardõs. Kad
 pulksteni tabli dsirdami, tad seemã us fallu, was-
 farã us leetu rahda. Kad no tahs puffes fur
 wehjsch nahf debbes stipri apmahzees, un pa-
 debbeschi no wehja stipri dsihiti tohp: tad ne tabli
 leetus; pawissam kad padebbeschi no puffsdeenas
 puffes woi no seemela tohp dsihiti. **J. P.**

Nabbags bahrinsch.

Es stahwu weens eeksch pafales,
 Kas wiffus preezina,
 Nur schehtigs Deews no augshenes
 Dauds puffu iskafsa.

Es esinu weens! — man ne fakto
 Ne kahda labklahschan';
 Kas zittus daudsreis eelibgmo,
 Man atness raudaschan'. —

Es stahwu weens! — nedf mahtes firõs,
 Nedf tehws man apgahda;
 Tas nahfams laiks, kã fuhra pirts,
 Man tiklat beedina.

Uf, nekas fneeds man rohjinã,
 Man west us taifnibu,
 Neweens man labbas mahzibas
 Gribb doht ar laipnibu.

Kad man ne kahda preeziba,
 Kad atstaham irr gruht,
 Tad Deews man tomehr tuwumã,
 Man gribb par tehwu buht!

Un winsch, tas Wiffuwarrenais,
 Man draugus peesuhthõs,
 Un bahrinu tas schelligais
 Ne muhscham aismirfõs!

Uf, lautin' mihli! ne laujeet
 Ka pohskã eegrimsfu;
 Man dwehsel's nakti gaifmojeet
 Ur prahta gaifminu.

Un kad tew Deews pee fewim fauks,
 Mans glahbeis, raudaschu:
 „Te faldi duff mans tehws, mans draugs,
 „us swehtu muhschibu.“ **L.**

Teesas flubdinafchana.

Us pawehleschanu tahs Keiserifkas Majesteetes,
 ta Patwaldineeka wiffas Kreewu Walsis ic. ic. ic.,
 tohp no Wehrgalles pagasta teesas wiffi tee, kam taif-
 nas prassichanas pee ta Wehrgalles fainneeka Lanfu
 Zahna buhtu, kas sawas mahjas inventariuma truh-
 kuma, magasihnes un zittu parradu dehl wairs ne
 spehdams waldbht, tahs atdewis, un par kurra man-
 tu schinni deenã konkurse irr spreesta — scheitan aizi-
 nati un safaukti, lai diwju mehneschu starpã, prohti
 libfõ ztra Zuhli f. g., kas tas weenigais un isflehds-
 mais termihns buhs, woi paschi, woi zaur weetnee-
 eem, fur tahdi peenenmami, pee schihõ pagasta tee-
 sas peeteizahs un tad sagaida fo schi teesa pehz likfu-
 meem spreedihs. To buhs wehrã nemt.

Wehrgalles pagasta teesa 7ã Meija 1832. **I**

+++ Leies Strahpe Ernestis, pagasta
 wezzakais.

(Nr. 16.) D. Bettmann, pagasta teesas ffrihweris.

Us pawehleschanu tahs Keiserifkas Majesteetes,
 ta Patwaldineeka wiffas Kreewu Walsis ic. ic. ic.,
 tohp no Schniffkeres pagasta teesas wiffi tee, kam taif-
 nas prassichanas pee ta Schniffkeres fainneeka Wehsu
 Zahna buhtu, kas sawas mahjas inventariuma truh-
 kuma, magasihnes un zittu parradu dehl wairs ne
 spehdams waldbht, tahs atdewis, un par kurra man-
 tu schinni deenã konkurse irr spreesta — scheitan aizi-
 nati un safaukti, lai libfõ 29tu Zuhli f. g. kas tas we-
 nigais un isflehdsamais termihns buhs, woi paschi,
 woi zaur weetneekeem, fur tahdi peenenmami, pee
 schihõ pagasta teesas peeteizahs un tad sagaida fo schi
 teesa pehz likfumeem spreedihs. To buhs wehrã nemt.

Schniffkeres pagasta teesa 6ã Zuhni 1832. **3**

+++ Riaude Nikkel, pagasta wezzakais.

(Nr. 84.) F. Blossfeld, pagasta teesas ffrihweris.

Zitta flubdinafchana.

Weena mujscha, juhdsiti no Zelgawas, gribb sa-
 was flauzamas gohwis us renti isdoht, jeb arri labbu,
 prahtigu un ustizzigu mohderi us lohni peenemt. Kam
 tihfõ scho buhscham usnemt, warr kaibraku sinnu dab-
 buht Zelgawã pee Georgi kunga, leelã eelã. **2**

St z u d r u c k e n e r l a u b t.

Im Namen der Civiloberverwaltung der Ostseeprovinzen: J. D. Braunschweig, Censor.

No. 219.